

GRUP VE ROL

6. Sınıf · Zaman İçinde Değişen Gruplar ve Roller

ÖNEMLİ KAVRAMLAR

Grup · Rol · Aile · Akraba grubu · Arkadaş grubu · Okul ve sınıf · Odak grubu · Sivil toplum kuruluşu · Meslek grubu · Çalışan rolü · İdareci · Hak · Sorumluluk · Aidiyet · Dayanışma

1. GRUPLAR VE ROLLER

Hayatımız boyunca farklı gruplara dâhil olur ve bu gruplar içinde çeşitli roller üstleniriz. Dâhil olduğumuz bu gruplarda üstlendiğimiz roller; kişisel gelişimimizi, sosyal becerilerimizi ve toplumsal uyumumuzu etkiler.

Bir kişinin aynı anda birden fazla gruba ait olması çok doğaldır. Evde ailenizin çocuğu, okulda öğrenci, sahada takım arkadaşı, bayramda ise bir dedenin torunu olabilirsiniz. Kısacası gün içinde birden fazla rolümüz olabilir.

DÂHİL OLDUĞUMUZ GRUPLAR

1

AİLE

İlk ve en temel grubumuz

2

AKRABA

Kan bağı ve evlilik yakınlığı

3

ARKADAŞ

Sosyalleşmenin okulu

4

EĞİTİM

Okul, sınıf, müzik, spor

5

MESLEK

Yetişkinlikte çalışma hayatı

2. ÖRNEK OLAY · ÖZNUR'UN KOMPOZİSYONU

ÖRNEK OLAY · ÖZNUR KENDİNİ TANITIYOR

Öznur, Gaziantep'te annesi, babası ve küçük kardeşiyle yaşıyor. Mustafa Kemal Ortaokulunda altıncı sınıf öğrencisi; okulunu, öğretmenlerini ve arkadaşlarını çok seviyor. Okula servisle gittiği için sabahları erken kalkması gerekiyor ancak bu disiplin güne zinde başlamasını sağlıyor. Öğretmeni her hafta sınıftan bir arkadaşını sınıf başkanı seçiyor ve bu hafta sıra Öznur'a gelmiş. Üstelik beden eğitimi öğretmeninden aldığı haberle takım arkadaşlarıyla sahaya çıkacak olmanın heyecanını yaşıyor. Yaklaşan Kurban Bayramı tatilinde ise dedesinin evinde büyük bir aile buluşması olacak.

- Aile: Anne, baba ve küçük kardeşiyle birlikte yaşıyor → çocuk ve abla rolleri.
- Okul ve sınıf: Altıncı sınıf öğrencisi, bu hafta seçilen kişi → öğrenci ve sınıf başkanı rolleri.
- Spor takımı: Takım arkadaşlarıyla sahaya çıkacak → takım oyuncusu rolü.
- Akraba: Bayramda dedesinin evindeki buluşma → torun rolü.

Neden önemli? Öznur tek bir hafta içinde dört ayrı grupta yer alıyor. Demek ki bir kişinin aynı anda birden fazla rolü olabilir.

3. İLK GRUBUMUZ: AİLE

Doğduğumuz andan itibaren içinde büyüdüğümüz ve sürekli olarak etkileşimde bulunduğumuz ilk grup ailemizdir. Aile içinde çocuk, kardeş, ağabey, abla gibi roller üstleniriz. Aile içindeki bu roller, ilk sosyal deneyimlerimizi oluşturur ve temel ilişki becerilerimizi geliştirir.

ÇOCUK ROLÜ

Dürüstlük, saygı, sorumluluk

gibi ahlaki değerleri ilk olarak anne ve babamızdan öğreniriz.
Örnek: Verdiğimiz sözü tutmayı ailede öğreniriz.

KARDEŞ ROLÜ

Paylaşma, birlikte yaşama, dayanışma

gibi değerleri kazanırız.
Örnek: Oyuncağımızı kardeşimizle paylaşmak.

UNUTMA: Aile, sosyal hayata attığımız ilk adımdır. Burada öğrendiğimiz değerler, ilerideki bütün gruplardaki davranışlarımızı biçimlendirir.

4. AKRABA GRUBU

Aralarında kan bağı veya evlilik bakımından yakınlık bulunanlar akraba grubunu oluşturur. Sevgi, saygı ve şefkat duygularının yoğun olduğu bu grupta torun, yeğen, kuzen, hala, teyze, amca, dayı, babaanne, anneanne, dede gibi rollere sahip olabiliriz.

- Büyükleri sayma
- Küçükleri sevmek
- Paylaşma
- Dayanışma
- Sorumluluk alma
- Aidiyet

KAZANDIRDIĞI DEĞERLER: Akraba grubunda öğrendiğimiz bu değerler toplumsal ilişkilerimizi güçlendirir ve bizi daha duyarlı bireyler hâline getirir.

5. ARKADAŞ GRUPLARI

Çocukluğumuzdan itibaren hayatımızın büyük bir bölümünü sadece ailemizle değil, aynı zamanda arkadaş gruplarımızla geçiririz. Bu gruplarda arabulucu, planlayıcı gibi roller üstleniriz.

Arkadaş grupları; bireyin sosyalleşmesinde, iletişim becerilerini geliştirmesinde ve duygusal gelişiminde önemli bir rol oynar.

Arkadaşlarımızla hem kaliteli hem de eğlenceli zamanlar geçirir; paylaşmayı, empati kurmayı ve birlikte hareket etmeyi öğreniriz.

ARABULUCU

Arkadaşları arasında çıkan anlaşmazlıkları konuşarak çözmeye çalışan kişidir.
Örnek: Küsen iki arkadaşı barıştırmak.

PLANLAYICI

Grubun ne yapacağını düzenleyen, örgütleyen kişidir.
Örnek: Sınıfça yapılacak geziyi programlamak.

6. EĞİTİM GRUPLARI: OKUL VE SINIF

Hayatımızın önemli bir bölümünü oluşturan eğitim sürecinde farklı gruplarda çeşitli roller üstleniriz. Okul ve sınıf, dâhil olduğumuz en önemli gruplardandır. Sınıfımızda öğrenci, nöbetçi, sınıf başkanı gibi roller alabiliriz.

ÖĞRENCİ ROLÜ: Öğrenci rolüyle bilgi edinir, kendimizi geliştiririz. Okulda edindiğimiz deneyimlerle geleceğimizin temellerini atarız.

7. MÜZİK VE SPOR GRUPLARI

Eğitim yalnızca sınıfla sınırlı değildir. Müzik eğitimi için dâhil olduğumuz bir grupta solist, saz ustası, gitarist gibi roller üstlenebiliriz. Aynı zamanda spor eğitimi için katıldığımız bir takımda da farklı rollere sahip olabiliriz.

KATKISI: Tüm bu roller hem akademik hem de sosyal gelişimimize katkıda bulunur.

8. ODAK GRUPLARI VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Odak grupları; eğitimimizi, kişisel gelişimimizi ve sosyalleşmemizi destekleyen, birçok katılımcının görüş ve deneyimlerini paylaştığı, konuların tartışıldığı gruplardır. Bu gruplarda araştırmacı, proje koordinatörü, lider gibi roller üstlenebiliriz.

Ayrıca sivil toplum kuruluşlarında gönüllü olarak yer alabiliriz. Bu sayede toplumsal projelere katkıda bulunur, başkalarına yardım etme fırsatı yakalarız.

KAZANDIRDIĞI: Bu roller hem toplumsal bilincimizi hem de aidiyet duygumuzu güçlendirir.

9. YETİŞKİNLİK VE MESLEK GRUPLARI

Yetişkinlik döneminde ise geçimimizi sağlayan, sosyal statümüzü belirleyen ve kendine özgü kuralları olan meslek gruplarında yer alırız. Bu dönemde iş hayatına atılarak çalışan rolünü üstleniriz.

Meslek gruplarında öğretmen, pilot, doktor, çiftçi, terzi, mühendis, veteriner gibi rollere sahip olabiliriz. Zamanla içinde yer aldığımız meslek grubunda idareci rolü de üstlenebiliriz.

KAZANILAN BECERİLER: Meslek hayatımız boyunca iş birliği, iletişim ve liderlik gibi önemli beceriler kazanırız.

10. GRUPLAR – ROLLER – ÖĞRENME ÇIKTISILAR TABLOSU

GRUP	ÜSTLENDİĞİMİZ ROLLER	BİZE KAZANDIRDIKLARI
Aile	Çocuk, kardeş, ağabey, abla	Dürüstlük, saygı, sorumluluk, paylaşma, dayanışma
Akraba	Torun, yeğen, kuzen, hala, teyze, amca, dayı, babaanne, anneanne, dede	Büyükleri sayma, küçükleri sevme, aidiyet
Arkadaş	Arabulucu, planlayıcı	Sosyalleşme, iletişim becerisi, empati, duygusal gelişim
Okul ve sınıf	Öğrenci, nöbetçi, sınıf başkanı	Bilgi edinme, kendini geliştirme
Müzik / spor	Solist, saz ustası, gitarist, sporcu	Akademik ve sosyal gelişim
Odak grubu / STK	Araştırmacı, proje koordinatörü, lider, gönüllü	Toplumsal bilinç, aidiyet duygusu
Meslek	Çalışan, öğretmen, pilot, doktor, çiftçi, terzi, mühendis, veteriner, idareci	İş birliği, iletişim, liderlik

11. ROLLER ZAMAN İÇİNDE DEĞİŞİR

Zaman ilerledikçe içinde bulunduğumuz gruplar ve bu gruplarda üstlendiğimiz roller değişebilir. Bazı rollerimiz hayat boyu devam eder ancak bazı sorumluluklarımız değişir. Bu değişim doğal bir süreçtir.

KISA SÜREDE DEĞİŞEN ROLLER

- Bu hafta sınıf başkanı olmak
- Bu ay nöbetçi öğrenci olmak
- Takımda yeni bir görev almak

UZUN SÜREDE DEĞİŞEN ROLLER

- Öğrenciyken çalışan olmak
- Çalışırken idareci olmak
- Çocukken aile büyüğü olmak

GELECEKTE SAHIP OLABİLECEĞİM ROLLER: Kart 1: TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu) proje takımında yer alan çalışan bir öğrenci olmak.
Kart 2: Başarılı bir üniversite öğrencisi olmak.
Kart 3: Uluslararası müsabakalarda ülkesini temsil eden, disiplin sahibi millî bir sporcu olmak (Millî Sporcu Sümeyye Boyacı).
Kart 4: Başarılı bir müzik grubunda enstrüman kullanan bir müzisyen olmak.
Kart 5: Topluma ve çevresine karşı duyarlı olan, bu alanda çeşitli faaliyetlere katılan bir sivil toplum kuruluşuna üye olmak.
Kart 6: Evlatları ve torunları tarafından sevilen bir aile büyüğü olmak.

12. HAK VE SORUMLULUKLAR

Her rolün kendine göre hakları ve sorumlulukları vardır. Rolümüz değiştiğinde bu haklar ve sorumluluklar da değişir. Bu yüzden zaman içindeki değişimi incelerken rolleri hak ve sorumluluklar açısından karşılaştırmalıyız.

KARŞILAŞTIRMA	GEÇMİŞ	GÜNÜMÜZ
Yer alınan grup	O dönemde dâhil olunan grup yazılır.	Bugün dâhil olunan grup yazılır.
Rol	O gruptaki eski rol yazılır.	Aynı ya da yeni rol yazılır.
Hak	Eski rolün getirdiği haklar.	Yeni rolün getirdiği haklar.
Sorumluluk	Eski rolün gerektirdiği görevler.	Yeni rolün gerektirdiği görevler.

ETKİNLİK · GELECEKTE DÂHİL OLACAĞIM GRUPLAR VE ROLLERİM: Amaç: Gelecekte dâhil olabileceğin gruplar ve roller ile ilgili tahminlerde bulunmak. Beceri: Çıkarım yapma. Hayal ettiğin mesleği düşün; o gruptaki rol, hak ve sorumluluk tablosunu doldur. Ardından dâhil olduğun grupların ve rollerin zaman içindeki değişimini gösteren açıklamalı bir tarih şeridi hazırla.

13. AİLEDE ROL PAYLAŞIMI

Rollerin doğru paylaşımı ailede mutluluğu artırır. Ailede bireylerin rol paylaşımı, huzur ve mutluluğun sağlanması için en önemli faktörlerin başında gelir.

HABER · "ROLLERİN DOĞRU PAYLAŞIMI AİLEDE MUTLULUĞU ARTIRIYOR"

- "Bireyler, tıpkı tiyatro sanatçıları gibi rolü neyi gerektirirse onu yerine getirir."
 - "Ailede ve sosyal hayatta da rollerimiz vardır. Anne rolü ayrı, baba rolü ayrı, çocukların rolleri ayrıdır."
 - "Ailede sevgi ve şefkat kavramlarını yaşatırsanız sorunların farkında olmadan düzeldiğini görürsünüz."
- Kaynak: Prof. Dr. Nevzat Tarhan (Genel ağıdan alınmıştır.)

14. DOĞRU MU? YANLIŞ MI?

İFADE	DEĞERLENDİRME
Doğuştan kazandığımız rolleri seçme hakkımız yoktur.	Doğru
Üstlendiğimiz rollerin tamamını doğuştan kazanırız.	Yanlış
İçinde bulunduğumuz gruplarda sadece bir rolümüz vardır.	Yanlış
Gün içinde birden fazla rolümüz olabilir.	Doğru
İçinde bulunduğumuz gruplarda rollerimiz değişse de sorumluluklarımız hep aynı kalır.	Yanlış
Bazı rollerimiz hayat boyu devam eder ancak bazı sorumluluklarımız değişir.	Doğru
Zaman ilerledikçe içinde bulunduğumuz gruplar ve üstlendiğimiz roller değişebilir.	Doğru

SONUÇ: Dâhil olduğun gruplar ve bu gruplardaki rollerin zamanla değişebilir; bu değişim doğal bir süreçtir.

15. HIZLI TEKRAR

- Rol: Bir grup içinde üstlendiğimiz görev.
- Roller neyi etkiler? Kişisel gelişim, sosyal beceri, toplumsal uyum.
- İlk grubumuz: Aile | Roller: Çocuk, kardeş, ağabey, abla.
- Akraba: Kan bağı veya evlilik yakınlığı olanlar.
- Arkadaş grubu rolleri: Arabulucu, planlayıcı.
- Sınıf rolleri: Öğrenci, nöbetçi, sınıf başkanı.
- Odak grubu / STK: Araştırımcı, proje koordinatörü, lider, gönüllü.
- Meslek grubu: Yetişkinlikte alıřan, zamanla idareci.
- Her rolün: Hakkı ve sorumluluğu vardır.
- Temel kural: Gruplar ve roller zamanla değişir; bu doğaldır.

“Bireyler, tıpkı tiyatro sanatçıları gibi rolü neyi gerektirirse onu yerine getirir.”

— Prof. Dr. Nevzat Tarhan · Ailede ve sosyal hayatta herkesin ayrı bir rolü vardır.

Grup değişir, rol değişir, biz geliřiriz

6.1.1 · Sayfa 5/5

SOSYAL BİLGİLER DÜNYASI®